

Üniversitelerde Uluslararası Muhasebe Standartları Eğitimi ve Balıkesir Üniversitesi'nde Bir Araştırma

International Accounting Standards Education in Universities and A Research in Balıkesir University

Suat KARA

Yrd. Doç. Dr., Balıkesir Üniversitesi, İ.İ.B.F., Uluslararası Ticaret ve Lojistik Bölümü (ssuatkara@gmail.com)

Melek TUNA

Yüksek Lisans Öğrencisi, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muhasebe-Finansman A.B.D.

Kezban HİTAY

Yüksek Lisans Öğrencisi, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Muhasebe-Finansman A.B.D.

ÖZ

Anahtar Kelimeler:

*Muhasebe Eğitimi,
TMS/TFRS Eğitimi,
TMS/TFRS
Farkındalığı*

Yaşanan küreselleşmenin etkisiyle ülkeler arasında karşılıklı yatırım yapma, sermaye piyasalarında faaliyet gösterme ve şirket birleşmeleri gibi ekonomik faaliyetler giderek artmaktadır. Bu gelişmelerden dolayı, muhasebe açısından şeffaflığın, bütünlüğün ve uluslararası birliğin sağlanması için ortak bir muhasebe diline ihtiyaç duyulmuştur. Bu amaçla, 1973 yılında Avustralya-Sydney'de Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi (IASC) kurulmuş ve bu komite tarafından Uluslararası Muhasebe Standartları/Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (UMS/UFRS) yayınlanmaya başlamıştır. Türkiye'de 2005 yılından itibaren halka açık şirketlerde uygulanmak üzere, Türkiye Muhasebe Standartları/Türkiye Finansal Raporlama Standartları (TMS/TFRS) yayınlanmıştır. 01.07.2012 tarihinde çıkarılan Yeni Türk Ticaret Kanunu (TTK) ile tüm işletmelerde TMS/TFRS'nin uygulanması 01.01.2014 tarihinde zorunlu hale getirilmiş ancak 26.08.2014 tarihinde Türkiye Muhasebe Standartlarını (TMS/TFRS'leri) uygulayacak şirketlerin kapsamında daraltmaya gidilmiştir. Bu çalışmada, giderek önemi artan TMS/TFRS'ye Türkiye'de muhasebe alanında eğitim veren üniversitelerde ne derece önem verildiği analiz edilmiş ve Balıkesir Üniversitesi İ.İ.B.F. İşletme bölümü öğrencilerine TMS/TFRS farkındalık düzeyini tespit etmek amacıyla bir anket çalışması yapılmıştır. Anket verilerinden elde edilen sonuçlara göre; birinci ve ikinci öğretim farklılığı, iş/staj tecrübesi, bölüm tercihi ile muhasebe standartlarını algılamaları açısından anlamlı bir fark bulunmazken, ticaret meslek lisesi olma durumu, meslek seçimi, muhasebeye olan ilgi düzeyi, cinsiyet, not ortalaması, TMS'nin zorunlu ders olması ile muhasebe standartlarını algılamaları açısından anlamlı farklar ortaya çıkmıştır.

ABSTRACT

Keywords:

*Accounting Education,
TAS/TFRS Education,
TAS/TFRS Awareness*

Making mutual investments among the countries experiencing the impact of globalization is increasing its activities in the capital markets and economic activities such as mergers. Because of these developments, in terms of accounting transparency is needed to ensure the integrity of a common accounting language and the international community. To this end, in 1973 Australia-Sydney International Accounting Standards Committee (IASC) and the International Accounting Standards began to be established by these committees / International Financial Reporting Standards (IAS / IFRS) as published. Since 2005, Turkey has to apply for publicly traded companies, Turkey Accounting Standards / Turkey Financial Reporting Standards (TAS / TFRS) have been published. Issued on 01.07.2012 New Turkish Commercial Code (TCC) in all enterprises with IAS / IFRS implementation has been made mandatory on 1.1.2014, but 26.8.2014 Date of Turkey Accounting Standards (IAS / IFRS) have to go to narrow the scope of the company to implement. In this study, gradually increasing the importance of IAS / IFRS accounting education at the universities in Turkey, which have been analyzed to what extent emphasis and Balıkesir University - Business Administration students IAS / IFRS was conducted a survey to determine the level of awareness. According to the results obtained from the survey data; primary and secondary school students, work / internship experience, choice section with, to participate no significant difference in terms of accounting standards, vocational school graduate, the choice of profession, relevance of accounting, gender, grade point average, TMS's accounting to be compulsory lesson with, it has emerged significant differences in the standard of perceptions.

1. GİRİŞ

Yaşanan teknolojik gelişmeler ve küreselleşmenin etkisiyle ülkeler arasındaki ilişki ve iletişim, uluslararası yatırımlar, şirket birleşmeleri, ithalat-ihracat artmış ve finansal piyasa işlemleri etkinlik kazanmıştır (Andersen, 1993:52). Bunun

sonucunda muhasebe sistemindeki farklılıklar, ülkeler arasında bazı sorunların yaşanmasına neden olmuştur. Sorunların çözümü ve finansal tablolarındaki bilgilerin anlaşılabilir, tarafsız, açık ve güvenilir olması gerektiğinden dolayı tüm dünyada finansal işlemlerde kullanılmak üzere ortak bir muhasebe standardının oluşturulması gerekliliği ortaya çıkmıştır (Smith v.d., 2008:5, Çankaya ve Dinç, 2012: 82).

Bu kapsamda 1973 yılında Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi (IASC) kurulmuştur. IASC, 1973-2001 yılları arasında finansal tablolardaki bilgi kalitesinin artırılmasına yönelik olarak birçok muhasebe standardı yayımlamıştır. Komite, 2001 yılında vakıf haline dönüştürülmüş ve 1 Nisan 2001 tarihinde Uluslararası Muhasebe Standartlarını yayımlamak amacıyla Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu (IASB)'nu oluşturmuştur (Yıldız ve Yanık, 2013: 206).

Türkiye'de ise; muhasebe standartlarının gelişimi devlet öncülüğünde gerçekleşmiş, Türk Muhasebe mevzuatının oluşturulmasında ise ekonomik ve siyasi olarak ilişkilerimizin yoğun olduğu ülkeler örnek alınarak aktarılan yasalar ve uygulamalarının etkileri görülmüştür. Muhasebe uygulamalarında sırasıyla Fransa, Almanya ve ABD mevzuat ve yasalarının etkisi altında kalmıştır (Demir ve Aktaş, 2015:1325; Şenol, 2005: 4).

2005 yılından itibaren AB topluluğunda halka açık şirketler, bankalar ve sigorta şirketlerinin finansal tablolarını Uluslararası Muhasebe Standartları/Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (UMS/UFRS)'na göre düzenlemeleri zorunluluğunun getirilmesi sonrasında (Lourenço ve Branco, 2015: 12), topluluğa aday ülke olan Türkiye'de de UMS/UFRS'yi benimseme ve uygulama yönünde adımlar atılmış (Çankaya ve Hatipoğlu, 2011: 62) ve hiç değiştirilmeden Türkçeye çevrilerek Türkiye Muhasebe Standartları/Türkiye Finansal Raporlama Standartları (TMS/TFRS) olarak yayınlanmıştır.

Muhasebe Standartlarının oldukça geniş bir konu olması ve mevcut muhasebe üzerinde ekleme ve değişikliklerin hala devam ediyor olması nedeniyle, özellikle muhasebe standartlarına geçişin ilk yıllarında bazı zorlukların yaşanması beklenen bir durumdur (Jackling, 2013:209). Muhasebe mesleğini icra edenlerin, bu konuya ayak uydurabilmeleri için eğitim almaları önemli bir konudur (Saito v.d., 2013:1019). Ayrıca, meslek mensuplarının yanı sıra ileride muhasebe mesleğini yapacak olan ve üniversitede okuyan öğrencilerin, öğrenim hayatında ileride karşılaşacakları bu konu üzerinde iyi bir eğitim almaları ve meslek hayatına hazır olarak başlamaları önemlilik arz etmektedir. Bu konuda en önemli görev eğitim kurumlarına düşmektedir. Bu bağlamda muhasebe alanına yönelik meslek elemanı yetiştiren eğitim kurumlarının, ders planlarını ve müfredatlarını muhasebe standartlarını kapsayacak şekilde geliştirmesi oldukça önemlidir.

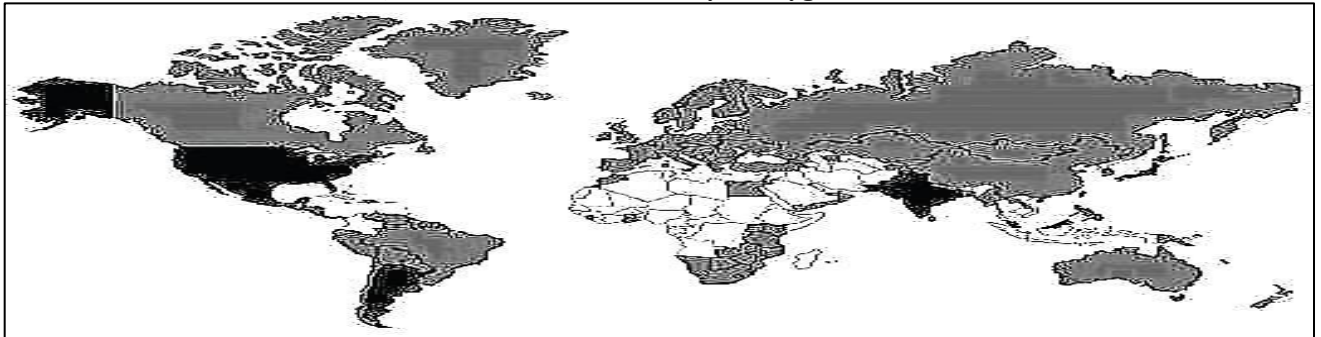
Yukarıdaki açıklamalar çerçevesinde; bu çalışmada, Türkiye'deki devlet ve vakıf üniversitelerinde ne oranda TMS/TFRS eğitimi verildiği analiz edilmeye çalışılmış, Balıkesir Üniversitesi İ.İ.B.F. İşletme bölümü öğrencilerinin TMS/TFRS farkındalık düzeylerini ölçmek amacıyla anket çalışması yapılmış ve sonuçlar SPSS programı kullanılarak değerlendirilmiştir.

2. DÜNYADA VE TÜRKİYE'DE ULUSLARARASI MUHASEBE STANDARTLARI UYGULAMALARI

Dünyadaki global hareket ve küreselleşme ile birlikte uluslararası yatırımlar dünya çapında hız kazanmıştır. Ülkelerin, uluslararası ticarete daha çok yönelmelerinin sonucunda, finansal bilgilerin her yerde aynı anlamı ifade eden şeffaf, gerçeği yansıtan ve karşılaştırma yapabilmeyi sağlayan bir muhasebe diline ihtiyaç duyulmuştur. Bu gelişmeler, uluslararası muhasebe standartlarının oluşumunu ve uyumlaştırma çabalarını hızlandırmıştır (Kocamaz, 2012: 108).

UMS/UFRS'nin geçmişi, 1972 yılında Avustralya-Sydney'de düzenlenen Dünya Muhasebe Kongresi'ne dayanmaktadır. Söz konusu kongreye katılan bazı ülkelerin temsilcileri bir araya gelerek Uluslararası Muhasebe Standartları Komitesi'nin kurulmasına öncülük etmişlerdir. Şekil 1. UMS/UFRS'nin Kasım 2013 itibarıyla dünyada uygulanma durumunu göstermektedir.

Şekil 1. UMS/UFRS'nin Dünyada Uygulanma Durumunu

Kaynak: Elitaş, C. (2014). Türkiye Muhasebe Standartları / Türkiye Finansal Raporlama Standartlarının Muhasebenin Genel Kabul Görmüş Temel Kavramları Açısından Durumu. Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi, 16(3), 115.

Şekil 1.'de, gri renkle gösterilen alanlar UMS/UFRS'yi uygulayan, siyah renkle gösterilen alanlar UMS/UFRS'ye geçmek için çaba sarf eden, beyaz ile gösterilen alanlar ise diğerlerini takip edeceği umulan ve gerekli düzenlemelerin yapılacağı beklenen ülkeleri göstermektedir. Görüldüğü üzere, birçok ülke UMS/UFRS'ye göre muhasebe, raporlama, hesaplama ve açıklama yapmaktadır veya yapmaya hazırlanmaktadır.

Türkiye’de ise, şirketlerin halka açılma sayılarındaki artış, hisse senetlerinin dünya borsalarında işlem görmeye başlaması ve uluslararası ticari ilişkilerin önemli boyutlara ulaşması, UFRS’ye uygun finansal tabloların kullanılması zorunluluğunu doğurmuştur. Bu nedenle, ülkemizdeki muhasebe uygulamalarının UFRS ile uyumlu hale getirilmesi kaçınılmaz hale gelmiştir (Özdemir, 2007:36). Türkiye’de UMS/UFRS uyumlaştırma çalışmaları ilk olarak 1994 yılında Türkiye Muhasebe ve Denetim Standartları Kurulu (TMUDESK) tarafından başlatılmıştır. 2001 yılında bu kurulun yerini Türkiye Muhasebe Standartları Kurulu (TMSK) almıştır. TMUDESK, uluslararası muhasebe standartlarına uyumlu birkaç standart oluşturmuş ancak yaptırım gücü olmadığı için birkaç uluslararası şirket dışında bu standartları kullanan olmamıştır. 2 Kasım 2011 tarihli resmi gazetede yayınlanarak yürürlüğe giren 660 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile TMSK’nun görev ve yetkileri Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumuna geçmiştir (Hatunoğlu vd.,2013: 53).

2005 yılından itibaren Avrupa Birliği topluluğunda halka açık şirketler, banka ve sigorta şirketlerinin finansal tablolarını UMS/UFRS’ye göre düzenlemeleri zorunluluğunun getirilmesi sonrasında (Zeff and Nobes, 2010: 180), AB’ye aday ülke olarak Türkiye’de de UMS/UFRS setine tam uyum benimsenmiştir. (Çankaya ve Hatipoğlu, 2011, 62). Bu standartlar, Uluslararası Muhasebe Standartları Kurulu tarafından yayınlanan Uluslararası Muhasebe Standartları (IAS), Uluslararası Finansal Raporlama Standartları (IFRS) ve yorumları (IFRIC) aynen Türkçeye çevrilmiş, Türkiye Muhasebe Standartları ve Türkiye Finansal Raporlama Standartları (TMS/TFRS) adıyla yayınlanmıştır (Akdoğan, 2007: 102).

Türkiye’de, TMS ve TFRS’ye tam anlamıyla geçiş sağlanamamakla beraber; Kamu Gözetimi, Muhasebe ve Denetim Standartları Kurumu’nun Ağustos 2014 tarihli toplantısında alınan karar ile 01.01.2014 tarihi ve sonrasında başlayan hesap dönemlerinde TMS’yi uygulamasına karar verilen işletme ve kurumlar aşağıda belirtilmiştir. (<http://www.kgk.gov.tr> E.T: 22.11.15):

- 1- 6/12/2012 tarihli ve 6362 sayılı Sermaye Piyasası Kanunu uyarınca Sermaye Piyasası Kurulunun düzenleme ve denetimine tabi işletmelerden;
  - Sermaye piyasası araçları bir borsada veya teşkilatlanmış diğer piyasalarda işlem gören anonim şirketler, Yatırım kuruluşları, Kolektif yatırım kuruluşları, Portföy yönetim şirketleri, İpotek finansmanı kuruluşları, Konut finansmanı ve varlık finansmanı fonları, Varlık kiralama şirketleri, Merkezi takas kuruluşları, Merkezi saklama kuruluşları, Veri depolama kuruluşlarına,
  - Sermaye Piyasası araçları bir borsada veya teşkilatlanmış diğer piyasalarda işlem görmeyen ancak Sermaye Piyasası Kanunu kapsamında halka açık sayılan şirketlerden aşağıdaki üç ölçütten en az ikisini sağlayanlar:
    - a- Aktif toplamı on beş milyon ve üstü Türk Lirası.
    - b- Yıllık net satış hasılası yirmi milyon ve üstü Türk Lirası.
    - c- Çalışan sayısı elli ve üstü.
- 2- 19/10/2005 tarihli 5411 sayılı Bankacılık Kanunu uyarınca Bankacılık Düzenleme ve Denetleme Kurumunun düzenleme ve denetimine tabi işletmelerde;
  - Bankalar, Finansal kiralama şirketleri, Faktöring şirketleri, Finansman şirketleri, Varlık yönetim şirketleri, Derecelendirme kuruluşları, Finansal holding şirketleri, Finansal holding şirketleri üzerinde 5411 sayılı Kanunda tanımlandığı şekliyle nitelikli paya sahip olan şirketler, Ödeme kuruluşları ve elektronik para kuruluşlarına,
- 3- 3/6/2007 tarihli ve 5684 sayılı Sigortacılık Kanunu ile 28/3/2001 tarihli ve 4632 sayılı Bireysel Emeklilik Tasarruf ve Yatırım Sistemi Kanunu kapsamında faaliyet göstermekte olan sigorta, reasürans ve emeklilik şirketlerine,
- 4- Borsa İstanbul piyasalarında faaliyet göstermesine izin verilen; yetkili müesseseler, kıymetli madenler aracı kurumları, kıymetli maden üretimi veya ticareti ile iştigal eden anonim şirketlere, TMS ve TFRS’yi uygulama zorunluluğu getirmiştir.

3. LİTERATÜR ARAŞTIRMASI

TMS/TFRS ile ilgili farkındalık ve ilgi düzeyi ile ilgili literatürde yapılmış bazı yurt dışı ve yurt içi ampirik çalışmalar bulunmaktadır. Literatürde yapılan çalışmalar incelendiğinde araştırmacıların regresyon yöntemi, olay çalışması yöntemi, anova yöntemi ve hipotez testleri yöntemi kullandığı görülmektedir. İlgili çalışmalar önce yurt dışı daha sonra yurt içi çalışmalar olarak aşağıda açıklanmıştır.

Adhikari ve diğerleri, (1999), Avusturya’da Uluslararası Muhasebe ile ilgili yaptığı araştırmada, Uluslararası Muhasebe’ye ilgisi olan farkındalık düzeyi yüksek olan öğrencilerin, muhasebe mesleğinde kariyer yapacak olan öğrenciler olduğu sonucuna varmıştır.

Baskerville (2011), UFRS adaptasyonu ve eğitimi üzerine 8 farklı ülkede muhasebe çalışanları üzerine yapmış olduğu araştırmada, Brezilya, Çin, Güney Afrika ve Rusya’da adaptasyonun sadece dil, kültür ve politik faktörlerin farklılıklarından değil, aynı zamanda muhasebe eğitimcilerinden de kaynaklandığını belirtmiştir.

Zhu vd. (2011), Amerika’daki üniversitelerde verilen muhasebe eğitimlerinde UFRS konusunda öğrencilere ne derece farkındalık yaratıldığı ölçmek için yapılan araştırmada, derslerde UFRS ile ilgili verilen bilgilere ayrılan sürenin farklılık gösterdiğini ve bu nedenle farkındalık yaratma konusunda yetersiz kaldığını tespit etmiştir. Ayrıca, UFRS ile ilgili derslerdeki eğitim süresi ile UFRS’ye olan ilginin arasında pozitif bir ilişki olduğunu vurgulamıştır.

Saito ve diğerleri, (2013), UFRS eğitiminin önemini, kalitesini ve öğrencilerin muhasebe eğitimindeki farkındalıkları arasındaki etkilerini vurgulamak ve Japonya-Endonezya arasında karşılaştırma yapmak amacıyla yaptığı çalışmada;

öğrencilerin kendi öz-becerileri, muhasebe öğreniminin yaratacağı değer derecesinin yüksek olacağı algısı, muhasebe meslek mensubu olma isteği ve bu mesleğin toplumda yaratacağı mesleki statünün yüksek olması durumunda farkındalık düzeyinin yüksek olduğu tespitini yapmıştır. Ayrıca; Japon öğrencilerin Endonezya'daki öğrencilere göre muhasebe alanına daha istekli olduğu, fakat daha çok başka alanlarda çalışma isteği olduğu sonucuna varmıştır.

Şenol (2005), Isparta ilindeki Serbest Muhasebeci ve Mali Müşavirler (SMMM) Odasına kayıtlı meslek mensuplarını ele almış ve meslek mensuplarının TMS hakkında iyi derecede, UMS hakkında ise çok düşük bir bilgi düzeyine sahip oldukları sonucunu ortaya koymuştur.

Kurcan vd. (2011), Antalya ve Alanya'da faaliyet gösterip SMMM Odasına kayıtlı olan meslek mensuplarının muhasebe standartlarına bakış açılarını değerlendirmek ve uygulama sürecine ne kadar hazır olduklarını değerlendirmek amacıyla bir çalışma yapmışlardır. Çalışmada; meslek mensuplarının muhasebe standartları konusundaki bilgi seviyesi sınırlı düzeyde ve genelde düşük olduğu, muhasebe standartları zor, karmaşık ve uygulaması zor olarak algılandığı, uygulama sürecinde kavram karmaşıklığı, bilgi eksikliği, kendilerine yüklenen ek sorumlulukların fazla olması ve geleneksel vergi muhasebesinden kopmanın yavaş olması nedeniyle çeşitli sıkıntılar yaşanabileceği sonucuna ulaşmışlardır.

Dalğar vd. (2011), Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi'ne bağlı Meslek Yüksek Okulu'nda öğrenim gören muhasebe ve vergi uygulamaları programı öğrencilerinin TMS/TFRS farkındalığını tespit etmek amacıyla bir çalışma yapmışlardır. Çalışma sonucunda, muhasebe alanında çalışmış veya çalışmamış, ticaret lisesi mezunu veya diğer bir liseden mezun olan ve bölümü ilk sırada tercih ederek bölüme yerleşen veya daha sonraki tercihlerinde yerleşen öğrenciler arasında TMS/TFRS farkındalığı açısından herhangi bir farklılığın olmadığı sonucuna ulaşmışlardır.

Elitaş vd. (2011), Afyon, Denizli ve Uşak illerinde faaliyet gösteren Serbest Muhasebeci, SMMM ve Yeminli Mali Müşavirler'ler üzerinde bir çalışma yapmışlardır. Çalışma sonucunda; meslek mensuplarının, TMS hakkında yeterli bilgiye sahip olduğunu ve 16 yıl ve üzerinde meslek hayatı olan muhasebe mensuplarının mesleğe yeni başlayanlara göre TMS nedeniyle mesleği bırakma fikrine daha yakın olduklarını tespit etmişlerdir.

Dinç ve Atabay (2011), Trabzon, Giresun ve Rize illerinde SMMM odasına kayıtlı mali müşavirlerin, TMS/TFRS konusundaki bilgi düzeylerini belirlemek amacıyla yapılan araştırmada, meslek mensuplarının standartlarla ilgili yeterli bilgi düzeyine ulaşmadıkları sonucuna ulaşılmış, gerekçe olarak da; iş yüklerinin fazla olması ve zaman kısıtlarının bulunması gösterilmiştir. Ayrıca, meslek mensuplarının yapılan eğitimlerin ciddiyetine adapte olamadıkları ve bir ilgisizlik durumunun mevcut olması sebebiyle meslek odaları tarafından zorunlu eğitimlerin getirilmesi gerektiğine vurgu yapılmıştır.

Yıldız ve Yanık (2013), Kocaeli Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü öğrencilerinin, TMS hakkındaki algılarını belirlemek amacıyla bir çalışma yapmışlardır. Çalışma sonucunda, muhasebe mesleğini icra etmeyi düşünen öğrencilerin muhasebe mesleğini icra etmeyi düşünmeyen öğrencilere göre muhasebe standartları hakkında daha fazla bilgiye sahip oldukları belirlenmiştir. Ayrıca, muhasebe mesleğine ilgisi, iş tecrübesi ve ticaret lisesi mezunu olanla olmayan öğrenciler arasında muhasebe standartları hakkındaki algıları açısından herhangi bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir.

Ülkü ve Gökgöz (2013), lisans ve ön lisans düzeyindeki üniversite öğrencilerinin UFRS ve UMS hakkındaki bilgi ve eğitim düzeylerini belirlemek amacıyla yaptıkları çalışmada; öğrencilerin büyük çoğunluğunun UFRS/ UMS'yi daha önce hiç duymadığı, UFRS/UMS'nin içeriği ve ne olduğu konusunda bilgi sahibi olmadığı, 2014 yılından itibaren Türkiye'de iş-letmelerin UFRS/UMS'yi uygulaması gerektiğinden haberdar olmadığı tespit edilmiştir.

Fidan ve Cinit (2013), Marmara Bölgesi'nde bulunan 11 il (İstanbul, Bursa, İzmit, Sakarya, Balıkesir, Edirne, Çanakkale, Kırklareli, Tekirdağ, Yalova, Bilecik) de faaliyet gösteren muhasebe meslek mensuplarının, tecrübe süreleri açısından TFRS'leri algılama seviyelerinin ortaya koyulması amacıyla yaptıkları çalışma sonucunda, "16 yıl ve üstü" tecrübe süresine sahip meslek mensuplarının, "0-15 yıl" arası tecrübeye sahip olan meslek mensuplarına göre TMS/TFRS konusunda daha çok çalışma yaptıklarını ve yapılan kurslara katılımlarının daha yüksek olduğunu tespit etmişlerdir. Ayrıca, TFRS uygulamalarının zor olması sebebiyle mesleği bırakma, "16 yıl ve üzeri" meslek hayatına sahip olan meslek mensupları açısından daha yoğun olarak düşünüldüğü görülmektedir.

Karakaya (2014), Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İşletme Bölümü son sınıf öğrencilerine, TMS/TFRS konusuna ilgi düzeylerini, bu konudaki beklentilerini ve farkındalıklarını ortaya koymak amacıyla bir araştırma yapmıştır. Çalışmada, muhasebeye ilgisi yüksek olan öğrencilerin muhasebeye ilgisi düşük olan öğrencilere göre ve mezuniyet sonrası muhasebe alanında profesyonelleşmek isteyen öğrencilerin muhasebe alanında profesyonelleşmek istemeyen öğrencilere göre TMS/TFRS hakkındaki farkındalıklarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Özdemir (2014) tarafından yapılan araştırmada vergi mevzuatında TMS/TFRS ile uyumlaştırmaya gidilmesinin öğrenmedeki ikiliği azaltacağı, öğrenme sürecini ve uygulamayı olumlu etkileyeceği, TMS/TFRS adıyla çeviri olarak yayınlanan metinlerden ziyade, içeriğin ve uygulamaların özümsemesine yönelik açık ve anlaşılır yayınların öğrenme ve uygulama sürecini olumlu etkileyeceği belirlenmiştir.

Bengü vd. (2014), Niğde ilindeki serbest mali müşavir ruhsatına sahip olan meslek mensuplarının TFRS'ye bakış açılarını değerlendirmişler ve meslek mensuplarının, öğrenim düzeylerinin, yaşlarının ve mesleki deneyimlerinin farkındalıklar ile ilgili anlamlı sonuçlar doğurduğunu tespit etmişlerdir.

Abdioğlu vd. (2014), muhasebe meslek mensuplarının standartlara bakış açılarının ve mesleki yetkinliklerinin incelenmesi amacıyla yaptığı çalışmada, meslek mensupları standartlara geçiş sürecinde yaşanan sorunlara rağmen standartların muhasebe alanında ortak bir dil oluşturarak uygulama birliğini güçlendirdiği, finansal tabloların daha detaylı hale gelmesi ve bilgi sunumunun daha gerçekçi olmasının sağladığı avantajlar da standartlara bakış açısını olumlu düzeye taşıdığı ve meslek mensuplarının gerek meslek odalarından gerekse üniversite ve özel eğitim kurumlarından sağladıkları bilgilerde standartları anlama, uygulama ve mesleki gelişimlerini devam ettirme açısından olumlu katkılar sağladığı sonucuna ulaşmışlardır.

Aktürk (2014), muhasebe meslek mensuplarının muhasebe standartlarına uyumu sürecinde eğitim faktörünün önemini ortaya koymak amacıyla yaptığı çalışmada, meslek mensuplarının muhasebe standartları alanında yeterli bilgiye sahip olmadıkları, konunun önemini yeterince kavrayamadıkları, aldıkları eğitimin yeterli olmadığı ve kaygıya neden olduğu sonucuna ulaşmışlardır. Kaygı nedeniyle de çoğunluğun 5 (+) yıl gibi bir sürede muhasebe standartlarını öğrenip uygulayabileceklerini belirtmişlerdir.

Yılmaz vd. (2014), Orta ve Doğu Karadeniz Bölgesi'nde yer alan üniversitelerden 6 üniversite (19 Mayıs, Ordu, Giresun, Karadeniz Teknik, RTE ve Gümüşhane)'yi ele alarak, TMS'nin uygulanabilirliği açısından farklı grupların bilgi, düşünce ve farkındalığını ölçüp, öngörülerini tespit etmek amacıyla üç farklı grup (Öğrenci, Akademisyen ve Meslek Mensubu) üzerinde araştırma yapmışlardır. Araştırma sonucunda, işletme son sınıf öğrencilerinin TMS/TFRS konularında farkındalık sahibi olmadıkları, akademisyenlerin öğrencilere nazaran daha fazla farkındalığa sahip oldukları ve SMMM'lerin mezun oldukları bölüm, meslekteki tecrübe yılı ve TMS/TFRS bilgi düzeyleri ile TMS/TFRS konusundaki görüşleri arasında anlamlı bir fark olmadığı tespit edilmiştir.

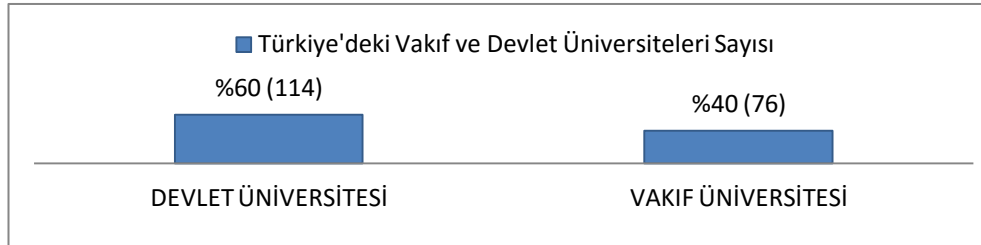
Yel ve Erdem (2015), Bolu da faaliyet gösteren muhasebe meslek mensupları üzerine bir araştırma yapmışlardır. Araştırma neticesinde, meslek mensuplarının TFRS hakkında yeteri kadar bilgi sahibi oldukları ve TFRS hakkındaki güncel gelişmeleri takip ettikleri veya takip etmeye çalıştıkları sonucuna ulaşmışlardır.

Kaya (2015), 5'i Bingöl'de, 77'si Elazığ'da faaliyet gösteren muhasebe meslek mensuplarına, TFRS hakkındaki bilgi düzeylerinin tespitine yönelik soruların bulunduğu bir anket çalışması yapmıştır. Çalışma sonucunda, meslek mensuplarının Tam Set TFRS'ye göre KOBİ TFRS hakkında daha fazla bilgi sahibi olduğu sonucuna ulaşmıştır.

4. TÜRKİYE ÜNİVERSİTELERİNDE MUHASEBE STANDARTLARI EĞİTİMİ

Globalleşme nedeniyle, ulusal bazda kullanılan muhasebe uygulamalarının yetersiz kalması, muhasebe mesleğini icra edenlerin ve gelecekte muhasebe mesleği içerisinde yer alacak olan öğrencilerin bu sürece uyum sağlayabilmeleri açısından TMS/TFRS ile ilgili eğitim almalarını ve kendilerini bu alanda geliştirmelerini zorunlu hale getirmiştir. Dolayısıyla muhasebe eğitimi, muhasebeciye gerekli becerileri kazandıracak yeterliliklerin sağlanması, bunların hayata geçirilmesi ve sürdürülmesi açısından önem kazanmaktadır. Muhasebe eğitimi, işletme kararlarına yararlı bilgilerin belirlenmesi, toplanması, ölçülmesi, işlenmesi, kaydedilmesi, doğruluğunun denetlenmesi, kolay anlaşılır raporlar şeklinde özetlenmesi, incelenmesi ve incelenmesinden çıkan sonuçların karar almada kullanılması konusunda öğrencilerin bilgilendirilmesi ve bu bilgilerin kullanılması için yeteneklerinin geliştirilmesi şeklinde tanımlanabilmektedir. Bu doğrultuda muhasebe eğitimi, muhasebecinin içinde çalıştığı çevresel koşulları görebilme, sorunları belirleme ve bunlara çözüm bulabilme becerilerinin kazandırılması açısından çok önemlidir (Uyar ve Yelgen, 2012: 331). Çalışmanın bu bölümünde, TMS/TFRS'ye verilen önemin tespitine yönelik Türkiye'deki 190 üniversitenin İ.İ.B.F.-işletme bölümleri ve sosyal bilimler enstitülerinin ilgili bölümlerinin internet üzerinden bilgi paketi incelenmiş, TMS/TFRS ile ilgili ders verilme durumu devlet ve vakıf üniversitesi bakımından ayrı ayrı tespit edilmeye çalışılmıştır. Türkiye'deki üniversitelerin devlet ve vakıf üniversitesi bakımından dağılımları Şekil 2'de gösterilmiştir.

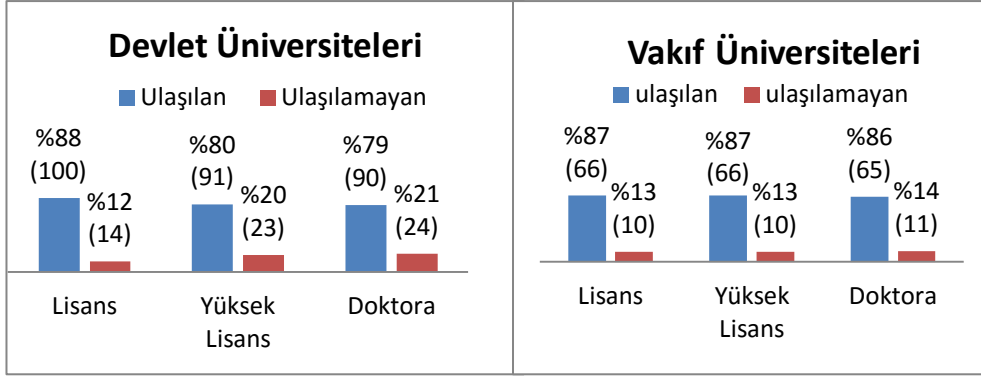
Şekil 2: Türkiye Üniversitelerinin Vakıf ve Devlet Üniversitesi Bakımından Ayrımı

Şekil 2'de görüldüğü üzere, Türkiye'deki üniversitelerin %60'ını Devlet Üniversiteleri, %40'ını ise Vakıf Üniversiteleri oluşturmaktadır.

Devlet ve vakıf üniversitelerinin ders katalog bilgilerine ulaşılma durumu Şekil 3'de gösterilmiştir.

Şekil 3: Türkiye Üniversitelerinde Ders Katalog Bilgilerine Ulaşılma Durumu

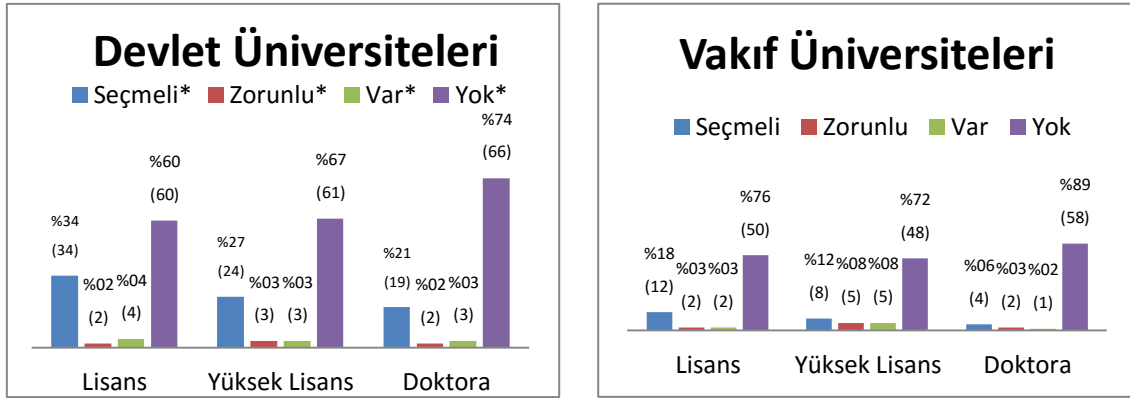

Şekil 3'de görüldüğü üzere, Türkiye'deki 114 devlet üniversitesinin lisans programında %88'lik, yüksek lisans programında %80'lik ve doktora programında %79'luk kısma ait üniversitelerin ders katalog bilgilerine ulaşılmıştır. 76 vakıf üniversitesinin ise, lisans programında %87'lik, yüksek lisans programında %87'lik ve doktora programında %86'lık kısma ait üniversitelerin ders katalog bilgilerine ulaşılmıştır.

Türkiye'deki üniversitelerde TMS/TFRS dersinin verilme durumu Şekil 4'te görülmektedir. Şekil 4'te, Türkiye'deki devlet üniversitelerinin lisans programının %60'ında, yüksek lisans programının %67'sinde ve doktora programının %74'ünde, vakıf üniversitelerinin ise lisans programının %76'sında, yüksek lisans programının %72'sinde ve doktora programının %89'unda TMS/TFRS dersinin verilmediği görülmektedir.

Yukarıda ulaşılan sonuçlar doğrultusunda, gelecekte tüm dünyada uygulanması kaçınılmaz olan TMS/TFRS'ye ülkemizde muhasebe alanında eğitim veren başlıca kurum olan üniversiteler tarafından gerekli önemin verilmediği görülmektedir.

Şekil 4: Türkiye Üniversitelerinde TMS/TFRS Dersi Verilme Durumu

*Seçmeli; TMS/TFRS dersinin seçmeli ders olarak verildiği üniversiteleri, Zorunlu; TMS/TFRS dersinin zorunlu ders olarak verildiği üniversiteleri, Yok; TMS/TFRS dersinin verilmediği üniversiteleri, Var; TMS/TFRS dersi verilen fakat ders katalog bilgilerinde seçmeli veya zorunlu ders olarak verildiği belirtilmeyen üniversiteleri ifade etmektedir.

5. ARAŞTIRMA

5.1. Araştırmanın Amacı

TMS/TFRS'nin amacı mali bilgileri, en doğru en şeffaf ve güvenilir şekilde okuyucuya ulaştırmakla birlikte bütün ülkelerin mali tablolarının herkes tarafından aynı şekilde yorumlanmasını sağlamaktır. Küreselleşen dünyada birçok şirketin mali tablolarını TMS/TFRS'ye göre hazırladığı bilinmektedir. Bu bağlamda küreselleşme ile meydana gelen gelişmeler eğitimde de yenilik ve değişimleri beraberinde getirmiştir. Bu nedenle, araştırmanın amacı; muhasebe eğitiminin yoğun olarak verildiği işletme bölümü öğrencilerinin son yıllarda muhasebe alanında gözlenen en önemli gelişme olan TMS/TFRS kavramları hakkında bilgi düzeylerini ve farkındalıklarını ortaya koymaktır.

5.2. Araştırmanın Yöntemi

Araştırma Balıkesir Üniversitesi İ.İ.B.F. İşletme Bölümü'nde öğrenim gören öğrencileri kapsamaktadır. Bölümde yaklaşık olarak 500 öğrenci öğrenim görmekle birlikte 230 öğrenci ile yüz yüze anket yapılarak hedef kitlenin yaklaşık olarak %46'sına ulaşılmıştır. Uygulanan anket formu üç kısımdan oluşmaktadır. Birinci kısım öğrencilerin demografik özelliklerin, ikinci kısım öğrencilerin muhasebe alanına yönelimlerinin belirlenmesi ile ilgili ve üçüncü kısımda TMS/TFRS hakkındaki bilgi ile farkındalık düzeyini belirlemeye yöneliktir. Üçüncü kısımda üçlü Likert sisteminden oluşan 13 soru bulunmaktadır. Öğrencilere yönelik hazırlanan bu anket sorularının belirlenmesinde Dalğar ve diğerleri (2013), Yılmaz ve diğerleri (2014), Demirkutlu (2014), Yanık ve Yıldız (2013), Sayın ve diğerleri (2005)'nin yapmış oldukları çalışmalardan yararlanılmıştır. Anket yöntemi ile toplanan veriler SPSS 11.5 istatistik programı ile analiz

edilmiştir. Veriler analiz edilmeden önce, uygulanan anketin güvenilirliğini değerlendirmek üzere Cronbach Alfa katsayısı (α) hesaplanmış ve 0,835 bulunmuştur. Bu yüksek bir değerdir ve kullanılan ölçeğin oldukça güvenilir olduğunu ifade eder.

Ayrıca, anketin geçerliliğinin ölçülmesi için faktör analizi yapılmıştır. Analiz sonuçları Tablo.1’de verilmiştir. Tablo 1.’de görüldüğü gibi, KMO testi $86,3 > 0,50$ olduğu için ve Bartlett’s testinde $\text{Sig} (0,000) < 0,05$ olduğu için veri setimizin faktör analizi için uygun olduğu söylenebilir. Tablo 1., incelendiğinde, 1. faktörün farkındalık düzeyini %34,076, 2. faktörün %10,675; 3. faktörün %8,325 oranında ölçtüğü görülmektedir. Ayrıca 3 faktör ve 13 sorudan oluşan bu anket öğrencilerin farkındalık düzeyini % 53 oranında ölçmektedir.

Tablo 1. KMO ve Bartlett’s Testi ve Açıklanan Varyans Yüzdesi Sonuçları

KMO ve Bartlett’s Test	Initial Eigenvalues			Extraction Sums of Squared Loadings			Rotation Sums of Squared Loadings		
	Total	Variance	%	Total	Variance	%	Total	Variance	%
Kaiser-Meyer-Olkin Measure of Sampling Adequacy.....									
.....0,863									
Bartlett’s Test of Sphericity Chi Square.....									
.....692,770									
Df.....									
.....78									
Sig.....									
.....,000									
FAKTÖRLER	Total	Variance	%	Total	Variance	%	Total	Variance	%
1	4,430	34,076	34,076	4,430	34,076	34,076	3,103	23,870	23,870
2	1,388	10,675	44,751	1,388	10,675	44,751	2,079	15,996	39,866
3	1,082	8,325	53,077	1,082	8,325	53,077	1,717	13,211	53,077
4	,893	6,871	59,948						
5	,847	6,512	66,460						
6	,754	5,797	72,257						
7	,687	5,284	77,540						
8	,622	4,781	82,321						
9	,567	4,363	86,685						
10	,487	3,748	90,433						
11	,441	3,393	93,825						
12	,412	3,167	96,992						
13	,391	3,008	100,000						

5.3. Araştırmanın Kısıtları

Son yıllarda muhasebe eğitimi konusunda önemsenen TMS/TFRS hakkında öğrencilerin farkındalıklarını ölçmek amacıyla yapılan bu çalışmada bazı kısıtlar oluşmuştur. TMS/TFRS’lerin ülkemizde farkındalığını etkileyen sayısız faktör olduğu bir gerçektir. Ayrıca, araştırma ile ilgili toplanan veriler sadece Balıkesir Üniversitesi’nde öğrenim gören öğrencilerle sınırlanmıştır. Bütün bu faktörlerin tespit edilmesi, bunlara ilişkin bilgilerin toplanması ve analize dahil edilmesinin zaman ve maliyeti çalışmanın kısıtlarını oluşturmaktadır.

5.4. Verilerin Analizi Ve Bulgular

5.4.1. Araştırma Kapsamında Yer Alan Öğrencilerin Demografik Özelliklerinin Analizi:

Tablo 2’de ankete katılan öğrencilerin demografik özellikleri görülmektedir. Tablo 2’deki verilere göre öğrencilerin %55’i kız ve %45’i erkek, %50’si birinci öğretim %50’si ikinci öğretim ve %45’i düz lise mezunu ve sadece %6’sının ticaret liselerinden mezun öğrenci olduğu görülmektedir. Bu bağlamda mezun olduğu liseye ilişkin oranlara bakıldığında, araştırmaya katılan öğrencilerin öğrenim gördükleri bölüme gelmeden önce muhasebe alanıyla ilgili konularda farkındalıklarının yüksek olması beklenen bir durum olmayacaktır. Bu nedenle araştırmaya katılan öğrencilerin önemli bir kısmının TMS/TFRS ile ilgili farkındalıklarının lisans öğrenimleri esnasında oluşması muhtemel bir durumdur. Bu nedenle, eğitim kurumlarına TMS ve TFRS ilgili farkındalık yaratılması konusunda önemli görevler düşmektedir.

Tablo 2: Araştırma Kapsamında Yer Alan Öğrencilerin Demografik Özellikleri

		f	%			f	%
Cinsiyet	Kız	127	55	Öğrenim Türü	1.Öğretim	115	50
	Erkek	103	45		2.Öğretim	115	50
	TOPLAM	230	100		TOPLAM	230	100
Sınıf	1.	57	25	Mezun Olunan Lise	Düz	101	45
	2.	87	38		Anadolu	84	37
	3.	33	14		Ticaret	13	6
	4.	53	23		Diğer	28	12
	TOPLAM	230	100		TOPLAM	226	100

5.4.2. Araştırma Kapsamında Yer Alan Öğrencilerin Muhasebe Alanına Yönelimlerinin Analizi

Tablo 3’de araştırmaya katılan öğrencilerin muhasebe alanına yönelimlerinin belirlenmesine ilişkin bilgiler verilmektedir. Tablo 3 incelendiğinde öğrencilerin %63 gibi oranda staj ve iş deneyiminin olmadığı saptanmıştır.%65’inin not ortalaması 0.1 ile 2.50 arasındadır. Yine %63’ü bölümüne ilk on tercihi içinde yerleşmiştir. Öğrencilerin muhasebeye ilgi düzeyleri %60’lık bir oranla orta seviyededir ancak öğrencilerin %74’ü TMS/TFRS dersinin seçmeli ders olarak kalmasını istemektedirler ve bu dersin kazandıracığı şeyin hesaplama teknikleri olduğunu düşünen öğrenciler %42’lik bir oranı oluşturmaktadır. Muhasebeye olan ilgi düzeyi orta fakat dersin seçmeli olması ile ilgili oranın oldukça yüksek olması, TMS/TFRS’nin öneminin farkına varılmadığını göstermektedir. Mezun olduktan sonra öğrencilerin %23’ü devlet kurumlarında uzmanlığı düşünmekte iken %21’i özel kurumlarda idari görev takip etmektedir.

Tablo 3: Araştırma Kapsamında Yer Alan Öğrencilerin Muhasebe Alanına Yönelimleri

		f	%			f	%
İş ve ya staj deneyimi	Var	84	37	Not ortalaması	0.1-2.50	126	65
	Yok	142	63		2.51-4.00	67	35
	TOPLAM	226	100		TOPLAM	193	100
Bölüme yerleşmede tercih sırası	1-10	142	63	Muhasebeye ilgi düzeyi	Düşük	40	18
	11-20	53	24		Orta	136	60
	21-30	29	13		Yüksek	51	22
	TOPLAM	224	100		TOPLAM	227	100
TMS/TFRS dersinin size en çok kazandıracığı şey	Analistik/eleştirel düşünme	47	22	Mezun olduktan sonra hangi mesleği icra edecek olma	Akademisyenlik	19	9
	Hesaplama teknikleri	87	42		Bankacılık	41	18
	Kaynak yönetimi	11	5		Mali müşavirlik	29	13
	Bağımsız karar alma	13	6		Muhasebecilik	9	4
	Doğru mesleki tutum geliştirme	40	19		Özel sektörde idari görev	47	21
	Değişimleri yönetebilme	12	6		Devlet kurumlarında uzmanlık	52	23
TOPLAM	210	100	Diğer	27	12		
TOPLAM	210	100	TOPLAM	224	100		
TMS/TFRS Dersinin	Zorunlu ders olmasını istiyorum	57	26				
	Seçmeli ders olarak kalmasını istiyorum	165	74				
TOPLAM	222	100					

5.4.3. Araştırma Kapsamında Yer Alan Öğrencilerin TMS/TFRS Farkındalığının Analizi

Tablo 4’de araştırmaya katılan öğrencilerin ankete verdikleri yanıtlar katılıyorum, kararsızım ve katılmıyorum şeklindedir. Buna göre öğrencilerin %37’si TMS/TFRS ifadelerinin ne olduğu konusunda bilgi sahibi olduklarını, %58’i TMS/TFRS konularının meslek hayatlarında gerekli olduğuna inandıklarını ifade etmişlerdir. Diğer taraftan öğrencilerin %51’i TMS/TFRS ifadelerini muhasebe ile ilgili makale/kitap/internet gibi kaynaklardan duymadıklarını, %56’sı TMS/TFRS ile ilgili bir ders almadıklarını, %59’u gelişmeleri takip etmediğini ve yeterli güncel bilgiye sahip olmadıklarını, %38’i TMS/TFRS’lerin mevcut muhasebe uygulamalarına önemli değişiklikler getirdiğini ve bu değişikliklerden kısmen ya da tamamen haberdar olmadıklarını, %46’sı mevcut muhasebe bilgilerinin TMS/TFRS’leri uygulayabilmeleri için yeterli olmadığını dile getirmişlerdir. Bununla beraber %49’u TMS/TFRS’lerin İngilizce olarak yayınlanan uluslar arası muhasebe standartlarının birbir Türkçe’ye çevirisi olduğu, %39’u ülkemizde muhasebe standartları ile ilgili çalışmaların hangi bağımsız kurul tarafından yürütüldüğünden haberdar olduğu, %42’si TMS/TFRS’lerin finansal tabloların uluslararası karşılaştırılabilirliğini sağladığı konusunda kararsız olduklarını belirtmişlerdir.

Tablo 4:Farkındalık Sorularının Ortalamaları, Standart Sapmaları ve Frekansları

FARKINDALIK SORULARI		Katılıyorum	Kararsızım	Katılmıyorum	n	Ort.	Std. Spm.
1.	TMS/TFRS ifadelerinin ne olduğu konusunda bilgi sahibiyim.(F ₁)	%37	%29	%34	228	1,96	0,84
2.	TMS/TFRS' lere göre hazırlanan bilanço (finansal durum) ve gelir tablosu daha ayrıntılı ve karşılaştırılabilir bilgi sağlar.(F ₂)	%58	%34	%8	224	1,50	0,64
3.	TMS/TFRS konularının meslek hayatımda gerekli olduğuna inanıyorum.(F ₃)	%58	%30	%11	216	1,52	0,69
4.	TMS/TFRS ifadelerini muhasebe ile ilgili makale/kitap/internet gibi kaynaklardan duydum.(F ₄)	%28	%21	%51	224	2,22	0,86
5.	TMS/TFRS ifadelerinin açıklıklarını biliyorum.(F ₅)	%52	%19	%29	217	1,77	0,87
6.	TMS/TFRS' ler mevcut muhasebe uygulamalarına önemli değişiklikler getirir. Bu değişikliklerden kısmen ya da tamamen haberdarım.(F ₆)	%25	%37	%38	222	2,13	0,78
7.	TMS/TFRS' ye göre hazırlanan finansal tabloların kalite düzeyi daha yüksektir. Yarattığı kalite düzeyinden kısmen ya da tamamen haberdarım.(F ₇)	%25	%36	%39	226	2,14	0,78
8.	TMS/TFRS' ler İngilizce olarak yayınlanan uluslar arası muhasebe standartlarının birebir Türkçe' ye çevirisidir.(F ₈)	%22	%49	%29	226	2,07	0,71
9.	Mevcut muhasebe bilgim TMS/TFRS' leri uygulayabilmem için yeterlidir.(F ₉)	%13	%41	%46	218	2,33	0,69
10.	Ülkemizde muhasebe standartları ile ilgili çalışmalar hangi bağımsız kurul tarafından yürütüldüğünden haberdarım.(F ₁₀)	%32	%39	%29	224	1,97	0,78
11.	TMS/TFRS'ler finansal tabloların uluslar arası karşılaştırılabilirliğini sağlamaktadır.(F ₁₁)	%38	%42	%20	225	1,81	0,74
12.	TMS/TFRS'lerle ilgili gelişmeleri takip ediyorum ve yeterli güncel bilgiye sahibim.(F ₁₂)	%9	%32	%59	226	2,50	0,66
13.	TMS/TFRS ile ilgili bir ders aldım/alıyorum.(F ₁₃)	%31	%13	%56	226	2,25	0,90

6. ANALİZLERİN HİPOTEZLER ÇERÇEVESİNDE YORUMLANMASI

Öğrencilerin demografik özellikleri ve muhasebe alanına yönelimleri ile TMS/TFRS farkındalıklarının olup olmadığını belirlemek için hipotez testleri yapılmıştır. Hipotez testleri için Mann-Whitney U testi ve Kruskal-Wallis testi kullanılmıştır. Mann-Whitney U testi iki bağımsız örneklemeden elde edilen verilerin birbirlerinden anlamlı bir şekilde farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için yapılan bir analiz türüdür. Kruskal-Wallis testi ise bağımsız iki ve ya daha fazla örneklemin verilerinin ortalamalarının birbirinden anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini belirlemek için kullanılan bir testtir. Analizlerin yapılmasında SPSS istatistik programından yararlanılmıştır.

6.1. Birinci Hipotez (H1) Analiz Sonuçları ve Yorumlanması

H_0 : Birinci öğretim öğrencilerinin TMS/TFRS hakkındaki farkındalıkları ile ikinci öğretim öğrencilerinin TMS/TFRS hakkındaki farkındalıkları arasında anlamlı şekilde fark yoktur. ($H_0: \mu_1 = \mu_2 = \dots = \mu_k$)

H_1 : Birinci öğretim öğrencilerinin TMS/TFRS hakkındaki farkındalıkları ile ikinci öğretim öğrencilerinin TMS/TFRS hakkındaki farkındalıkları arasında anlamlı şekilde fark vardır. ($H_1: \mu_1 \neq \mu_2 \neq \dots \neq \mu_k$)

H1 hipotezi ile öğrencilerin öğretim türü dikkate alınarak TMS/TFRS farkındalıkları ölçülmüştür. Tablo 5. incelendiğinde, ankete katılan birinci öğretim ile ikinci öğretim öğrencileri arasında TMS/TFRS farkındalığı konusunda %5 anlamlılık düzeyinde istatistiksel açıdan anlamlı bir farkın olmadığı ve H_0 ($H_0: \mu_1 = \mu_2 = \dots = \mu_k$) hipotezinin kabul edildiğini göstermektedir.

Tablo 5: Birinci Öğretim ile İkinci Öğretime Göre, Öğrencilerin TMS/TFRS Farkındalıklarının Mann Whitney U Testi Sonuçları

SORULAR	Mann Whitney U	Wilcoxon W	Z	Asym. Sig. (2-tailed)*
F ₁	6495,500	12936,500	-,004	,997
F ₂	5934,000	12262,000	-,797	,426
F ₃	5248,500	11464,500	-1,438	,150
F ₄	5812,500	12140,500	-1,036	,300
F ₅	5619,500	11397,500	-,630	,529
F ₆	5967,000	12295,000	-,430	,667
F ₇	6384,500	12825,500	,000	1,000
F ₈	6296,500	12737,500	-,194	,846
F ₉	5075,500	11070,500	-2,038	,052
F ₁₀	6239,500	12455,500	-,070	,944
F ₁₁	5841,000	12282,000	-1,074	,283
F ₁₂	5813,500	12254,500	-1,333	,183
F ₁₃	6288,500	12729,500	-,220	,826

*p<0,05 %5 Anlamlılık Düzeyi

6.2. İkinci Hipotez (H₂) İçin Analiz Sonuçları ve Yorumlanması

H_0 : Ticaret lisesi mezunu olanlar ile diğer lise mezunları arasında anlamlı şekilde fark yoktur. ($H_0: \mu_1 = \mu_2 = \dots = \mu_k$)

H_1 : Ticaret lisesi mezunu olanlar ile diğer lise mezunları arasında anlamlı şekilde fark vardır. ($H_1: \mu_1 \neq \mu_2 \neq \dots \neq \mu_k$)

Tablo 6. incelendiğinde, ankete katılan ticaret lisesi mezunu olan öğrenciler ile diğer liselerden mezun olan öğrenciler arasında TMS/TFRS farkındalığı konusunda F₃ değişkeni %1 ve F₁₀ ve F₁₃ değişkeni %5 istatistiksel açıdan anlamlı bir farkın olduğunu, bu da ticaret lisesi mezunu olan öğrenciler ile diğer liselerden mezun olan öğrenciler arasında TMS/TFRS konularının meslek hayatında gerekli olduğuna inanma (F₃), ülkemizde muhasebe standartları ile ilgili çalışmalar hangi bağımsız kurul tarafından yürütüldüğünden haberdar olduğu (F₁₀) ve TMS/TFRS ile ilgili bir ders alıp/almama (F₁₃) konusunda önemli farklılıkların olduğunu ve ($H_1: \mu_1 \neq \mu_2 \neq \dots \neq \mu_k$) hipotezinin kabul edildiğini göstermektedir.

Tablo 6: Ticaret Lisesi Mezunu Olan öğrenciler ile Diğer Liselerden Mezun Olan Öğrencilerin TMS/TFRS Farkındalıklarının Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

SORULAR	Chi-Square	df	Asymp. Sig.*
F ₁	2,317	3	,509
F ₂	3,854	3	,278
F ₃	11,286	3	,010*
F ₄	1,200	3	,753
F ₅	,509	3	,917
F ₆	1,025	3	,795
F ₇	3,565	3	,312
F ₈	2,138	3	,544
F ₉	,951	3	,813
F ₁₀	7,943	3	,047**
F ₁₁	3,410	3	,333
F ₁₂	4,520	3	,210
F ₁₃	9,271	3	,026**

*p<0,01 %1 Anlamlılık Düzeyi, **p<0,05 %5 Anlamlılık Düzeyi

6.3. Üçüncü Hipotez (H₃) İçin Analiz Sonuçları ve Yorumlanması

H_0 : Öğrencilerin meslek seçimi ile TMS/TFRS farkındalığı düzeyi arasında anlamlı şekilde fark yoktur.

($H_0: \mu_1 = \mu_2 = \dots = \mu_k$)

H_1 : Öğrencilerin meslek seçimi ile TMS/TFRS farkındalığı düzeyi arasında anlamlı şekilde fark vardır.

($H_1: \mu_1 \neq \mu_2 \neq \dots \neq \mu_k$)

Tablo 7. incelendiğinde, ankete katılan öğrencilerden meslek seçimleri birbirinden farklı olan öğrencilerin TMS/TFRS farkındalığı konusunda F₁ değişkeni %1 ve F₃, F₆ ve F₇ değişkeni %5 istatistiksel açıdan anlamlı bir farkın olduğunu, bu da öğrenciler arasında TMS/TFRS ifadelerinin ne olduğu konusunda bilgi sahibi olma (F₁), TMS/TFRS konularının meslek hayatında gerekli olduğuna inanma (F₃), TMS/TFRS' ler mevcut muhasebe uygulamalarına önemli değişiklikler getirdiği

ve bu değişikliklerden kısmen ya da tamamen haberdar olma(F₆) ve TMS/ TFRS' ye göre hazırlanan finansal tabloların kalite düzeyinin daha yüksek olduğu ve yarattığı kalite düzeyinden kısmen ya da tamamen haberdar olduğu (F₇) konularında önemli farklılıkların olduğunu ve (H₁: $\mu_1 \neq \mu_2 \neq \dots \neq \mu_k$) hipotezinin kabul edildiğini göstermektedir.

Tablo 7: Öğrencilerin Meslek Seçimlerinin TMS/TFRS Farkındalıkları Konusunda Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

SORULAR	Chi-Square	df	Asymp. Sig.*
F ₁	19,020	6	,004*
F ₂	8,947	6	,177
F ₃	14,119	6	,028**
F ₄	12,541	6	,051
F ₅	9,952	6	,127
F ₆	13,431	6	,037**
F ₇	14,778	6	,022**
F ₈	6,911	6	,329
F ₉	1,450	6	,963
F ₁₀	5,504	6	,481
F ₁₁	7,622	6	,267
F ₁₂	6,268	6	,394
F ₁₃	12,427	6	,053

*p<0,01 %1 Anlamlılık Düzeyi, **p<0,05 %5 Anlamlılık Düzeyi

6.4. Dördüncü Hipotez (H₄) İçin Analiz Sonuçları ve Yorumlanması

H₀: Öğrencilerin muhasebeye olan ilgi düzeyi ile TMS/TFRS farkındalığı düzeyi arasında anlamlı şekilde fark yoktur. (H₀: $\mu_1 = \mu_2 = \dots = \mu_k$)

H₁: Öğrencilerin muhasebeye olan ilgi düzeyi ile TMS/TFRS farkındalığı düzeyi arasında anlamlı şekilde fark vardır. (H₁: $\mu_1 \neq \mu_2 \neq \dots \neq \mu_k$)

Tablo 8. incelendiğinde, ankete katılan muhasebeye ilgisi yüksek olan öğrenciler ile muhasebeye ilgisi düşük olan öğrenciler arasında TMS/TFRS farkındalığı konusunda F₂ değişkeni %1 ve F₃,F₉,F₁₀ değişkeni %5 istatistiksel açıdan anlamlı bir farkın olduğunu, bu da muhasebeye ilgi düzeyi yüksek olan öğrenciler ile düşük ve ya orta dereceli olan öğrenciler arasında TMS/TFRS' lere göre hazırlanan bilanço (finansal durum) ve gelir tablosu daha ayrıntılı ve karşılaştırılabilir bilgi sağladığı(F₂), TMS/TFRS konularının meslek hayatında gerekli olduğuna inanma (F₃), Mevcut muhasebe bilgilerinin TMS/TFRS' leri uygulayabilmeleri için yeterli olduğuna inanma(F₉) ve ülkemizde muhasebe standartları ile ilgili çalışmalar hangi bağımsız kurul tarafından yürütüldüğünden haberdar olduğu (F₁₀) konularında önemli farklılıkların olduğunu ve (H₁: $\mu_1 \neq \mu_2 \neq \dots \neq \mu_k$) hipotezinin kabul edildiğini göstermektedir.

Tablo 8: Öğrencilerin Muhasebeye İlgi Düzeyleri ile TMS/TFRS Farkındalıkları Konusunda Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

SORULAR	Chi-Square	df	Asymp. Sig.*
F ₁	2,190	2	,334
F ₂	11,210	2	,004*
F ₃	7,462	2	,024**
F ₄	1,105	2	,575
F ₅	1,151	2	,562
F ₆	3,989	2	,136
F ₇	5,632	2	,060
F ₈	1,968	2	,374
F ₉	6,860	2	,032**
F ₁₀	7,753	2	,021**
F ₁₁	3,147	2	,207
F ₁₂	2,594	2	,273
F ₁₃	1,286	2	,526

*p<0,01 %1 Anlamlılık Düzeyi, **p<0,05 %5 Anlamlılık Düzeyi

6.5. Beşinci Hipotez (H5) İçin Analiz Sonuçları ve Yorumlanması

H_0 : Öğrencilerin staj ve iş deneyimleri ile TMS/TFRS farkındalığı düzeyi arasında anlamlı şekilde fark yoktur. ($H_0: \mu_1 = \mu_2 = \dots = \mu_k$)

H_1 : Öğrencilerin staj ve iş deneyimleri ile TMS/TFRS farkındalığı düzeyi arasında anlamlı şekilde fark vardır. ($H_1: \mu_1 \neq \mu_2 \neq \dots \neq \mu_k$)

H5 hipotezi ile staj ve iş deneyimi olan öğrenciler ile deneyimi olmayan öğrenciler dikkate alınarak TMS/TFRS farkındalıkları ölçülmüştür. Tablo 9. İncelendiğinde ankete katılan öğrencilerin staj ve iş deneyimleri ile TMS/TFRS farkındalığı konusunda %5 anlamlılık düzeyinde istatistiksel açıdan anlamlı bir farkın olmadığı ve H_0 ($H_0: \mu_1 = \mu_2 = \dots = \mu_k$) hipotezinin kabul edildiğini göstermektedir.

Tablo 9: Öğrencilerin Staj ve İş Deneyimleri ile TMS/TFRS Farkındalıkları Konusunda Mann-Whitney U Testi Sonuçları

SORULAR	Mann-Whitney U	Wilcoxon W	Z	Asym. Sig. (2-tailed)*
F ₁	5365,500	8851,500	-1,102	,270
F ₂	5011,000	8251,000	-1,478	,140
F ₃	4955,500	8195,500	-,853	,394
F ₄	5506,000	15236,000	-,296	,767
F ₅	5153,000	14064,000	-,419	,675
F ₆	5251,500	8572,500	-,703	,482
F ₇	5352,000	8755,000	-,897	,370
F ₈	4867,500	8270,500	-2,047	,051
F ₉	4771,500	8092,500	-1,536	,125
F ₁₀	5169,500	8490,500	-1,074	,283
F ₁₁	5458,500	15328,500	-,497	,619
F ₁₂	5388,500	8791,500	-,872	,383
F ₁₃	5076,500	8479,500	-1,616	,106

**p<0,05 %5 Anlamlılık Düzeyi

6.6. Altıncı Hipotez (H6) İçin Analiz Sonuçları ve Yorumlanması

H_0 : Öğrencilerin cinsiyeti ile TMS/TFRS farkındalığı arasında anlamlı şekilde fark yoktur. ($H_0: \mu_1 = \mu_2 = \dots = \mu_k$)

H_1 : Öğrencilerin cinsiyeti ile TMS/TFRS farkındalığı arasında anlamlı şekilde fark vardır. ($H_1: \mu_1 \neq \mu_2 \neq \dots \neq \mu_k$)

H6 hipotezi ile öğrencilerin cinsiyetleri dikkate alınarak TMS/TFRS farkındalıkları ölçülmüştür. Tablo 10. İncelendiğinde, ankete katılan kız öğrenciler ile erkek öğrenciler arasında TMS/TFRS farkındalıkları konusunda F₉ ve F₁₂ değişkenlerinin %1 anlamlılık düzeyinde istatistiksel açıdan anlamlı bir farkın olduğunu, bu da kız öğrenciler ile erkek öğrenciler arasında mevcut muhasebe bilgilerinin TMS/TFRS'leri uygulayabilmeleri için yeterli olduğu (F₉) ve TMS/TFRS'lerle ilgili gelişmeleri takip etme ve yeterli güncel bilgiye sahip olmaları (F₁₂) konusunda önemli farklılıkların olduğunu ve ($H_1: \mu_1 \neq \mu_2 \neq \dots \neq \mu_k$) hipotezinin kabul edildiğini göstermektedir.

Tablo 10: Öğrencilerin Cinsiyeti ile TMS/TFRS Farkındalıkları Konusunda Mann-Whitney U Testi Sonuçları

SORULAR	Mann-Whitney U	Wilcoxon W	Z	Asym. Sig. (2-tailed)*
F ₁	6177,500	11430,500	-,533	,594
F ₂	6001,000	13751,000	-,472	,637
F ₃	5263,000	12403,000	-1,269	,204
F ₄	6071,500	11021,500	-,263	,792
F ₅	5439,500	12942,500	-,850	,395
F ₆	5874,500	10824,500	-,480	,631
F ₇	5961,000	11011,000	-,741	,459
F ₈	6116,000	11166,000	-,409	,683
F ₉	4055,500	9005,500	-4,341	,000*
F ₁₀	5373,000	10423,000	-1,824	,068
F ₁₁	5566,500	13567,500	-1,489	,137
F ₁₂	4721,000	9771,000	-3,711	,000*
F ₁₃	5914,500	10964,500	-,888	,375

*p<0,01 %1 Anlamlılık Düzeyi

6.7. Yedinci Hipotez (H7) İçin Analiz Sonuçları ve Yorumlanması

H_0 : Not ortalaması yüksek olan öğrenciler ile diğer öğrenciler arasında TMS/TFRS farkındalığı bakımından anlamlı şekilde fark yoktur. ($H_0: \mu_1 = \mu_2 = \dots = \mu_k$)

H_1 : Not ortalaması yüksek olan öğrenciler ile diğer öğrenciler arasında TMS/TFRS farkındalığı bakımından anlamlı şekilde fark vardır. ($H_1: \mu_1 \neq \mu_2 \neq \dots \neq \mu_k$)

H7 hipotezi ile öğrencilerin not ortalamaları dikkate alınarak TMS/TFRS farkındalıkları ölçülmüştür. Tablo 11. İncelendiğinde, ankete katılan not ortalaması yüksek olan öğrenciler ile düşük olan öğrenciler arasında TMS/TFRS farkındalıkları konusunda F_4 değişkeni %1 ve F_5 ile F_8 değişkenlerinin %5 anlamlılık düzeyinde istatistiksel açıdan anlamlı bir farkın olduğunu, bu da not ortalaması yüksek olan öğrenciler ile düşük olan öğrenciler arasında TMS/TFRS ifadelerini muhasebe ile ilgili makale/kitap/internet gibi kaynaklardan duymuş olma (F_4), TMS/TFRS ifadelerinin açıklımalarını bilme (F_5) ve TMS/TFRS' ler İngilizce olarak yayınlanan uluslararası muhasebe standartlarının birebir Türkçe' ye çevirisi olması (F_8) konusunda önemli farklılıkların olduğunu ve ($H_1: \mu_1 \neq \mu_2 \neq \dots \neq \mu_k$) hipotezinin kabul edildiğini göstermektedir.

Tablo 11: Öğrencilerin Not Ortalamaları ile TMS/TFRS Farkındalıkları Konusunda Mann-Whitney U Testi Sonuçları

SORULAR	Mann-Whitney U	Wilcoxon W	Z	Asym. Sig. (2-tailed)
F ₁	3537,000	5682,000	-1,643	,100
F ₂	3434,500	5514,500	-1,762	,078
F ₃	3203,000	5219,000	-1,895	,058
F ₄	3183,500	5328,500	-2,592	,010*
F ₅	2996,500	4826,500	-2,293	,022**
F ₆	3482,500	5562,500	-1,461	,144
F ₇	3725,500	5870,500	-,999	,318
F ₈	3224,500	5369,500	-2,512	,012**
F ₉	3732,500	5812,500	-,539	,590
F ₁₀	3560,000	5640,000	-1,313	,189
F ₁₁	3469,000	5614,000	-1,695	,090
F ₁₂	3487,500	5632,500	-1,851	,064
F ₁₃	3532,500	5677,500	-1,655	,098

*p<0,01 %1 Anlamlılık Düzeyi, **p<0,05 %5 Anlamlılık Düzeyi

6.8. Sekizinci Hipotez (H8) İçin Analiz Sonuçları ve Yorumlanması

H_0 : Bölüm tercihi sırası ilk 10 tercih içinde olan öğrencilerin diğer öğrenciler ile TMS/TFRS farkındalıkları arasında anlamlı şekilde fark yoktur. ($H_0: \mu_1 = \mu_2 = \dots = \mu_k$)

H_1 : Bölüm tercihi sırası ilk 10 tercih içinde olan öğrencilerin diğer öğrenciler ile TMS/TFRS farkındalıkları arasında anlamlı şekilde fark vardır. ($H_1: \mu_1 \neq \mu_2 \neq \dots \neq \mu_k$)

Tablo 12. incelendiğinde, ankete katılan öğrencilerden bölümüne ilk on tercih içinde yerleşen öğrenciler ile diğer öğrenciler arasında TMS/TFRS farkındalığı konusunda %5 anlamlılık düzeyinde istatistiksel açıdan anlamlı bir farkın olmadığı ve H_0 ($H_0: \mu_1 = \mu_2 = \dots = \mu_k$) hipotezinin kabul edildiğini göstermektedir.

Tablo 12: Öğrencilerin Tercih Sıraları ile TMS/TFRS Farkındalıkları Konusunda Kruskal-Wallis Testi Sonuçları

SORULAR	Chi-Square	Df	Asymp. Sig.*
F ₁	4,844	2	,089
F ₂	1,275	2	,529
F ₃	,891	2	,641
F ₄	,080	2	,961
F ₅	,527	2	,768
F ₆	4,790	2	,091
F ₇	3,467	2	,177
F ₈	3,171	2	,205
F ₉	2,216	2	,330
F ₁₀	2,524	2	,283
F ₁₁	4,764	2	,092
F ₁₂	1,549	2	,461
F ₁₃	7,017	2	,060

**p<0,05 %5 Anlamlılık Düzeyi

6.9. Dokuzuncu Hipotez (H9) İçin Analiz Sonuçları ve Yorumlanması

H_0 : Dersin zorunlu olması ile TMS/TFRS farkındalığı arasında anlamlı şekilde fark yoktur. ($H_0: \mu_1 = \mu_2 = \dots = \mu_k$)

H_1 : Dersin zorunlu olması ile TMS/TFRS farkındalığı arasında anlamlı şekilde fark vardır. ($H_1: \mu_1 \neq \mu_2 \neq \dots \neq \mu_k$)

Tablo 13. incelendiğinde, ankete katılan öğrencilerden dersin zorunlu olmasını isteyen öğrenciler ile dersin seçmeli ders olarak kalmasını isteyen öğrenciler arasında TMS/TFRS farkındalığı konusunda F_3 değişkeni %1 ve F_4 ve F_{11} değişkeni %5 istatistiksel açıdan anlamlı bir farkın olduğunu, bu da öğrenciler arasında TMS/TFRS konularının meslek hayatında gerekli olduğuna inanma (F_3), TMS/TFRS ifadelerini muhasebe ile ilgili makale/kitap/internet gibi kaynaklardan duymuş olma (F_4) ve TMS/TFRS'lerin finansal tabloların uluslararası karşılaştırılabilirliğini sağlaması (F_{11}) konusunda önemli farklılıklar olduğunu ve ($H_1: \mu_1 \neq \mu_2 \neq \dots \neq \mu_k$) hipotezinin kabul edildiğini göstermektedir.

Tablo 13: Dersin zorunlu olması ile TMS/TFRS Farkındalıkları Konusunda Mann-Whitney U Testi Sonuçları

SORULAR	Mann-Whitney U	Wilcoxon W	Z	Asym. Sig. (2-tailed)*
F ₁	3943,500	5596,500	-1,868	,062
F ₂	4076,000	5672,000	-1,229	,219
F ₃	2596,500	4081,500	-4,734	,000*
F ₄	3833,000	5486,000	-1,958	,050**
F ₅	3652,000	5248,000	-1,866	,062
F ₆	4155,000	5808,000	-,921	,357
F ₇	4494,500	17697,500	-,318	,751
F ₈	4345,500	5998,500	-,716	,474
F ₉	4314,500	16404,500	-,285	,776
F ₁₀	3867,500	16908,500	-1,682	,092
F ₁₁	3653,500	5249,500	-2,338	,019**
F ₁₂	4374,500	17577,500	-,678	,498
F ₁₃	4617,000	17820,000	,000	1,000

*p<0,01 %1 Anlamlılık Düzeyi, **p<0,05 %5 Anlamlılık Düzeyi

7. SONUÇ

Muhasebe uygulamalarında ülkeler arası farklılıkları ortadan kaldırmayı ve muhasebede uluslararası standardizasyonu oluşturmayı amaçlayan UMS/UFRS'lerin etkin bir şekilde uygulanması başta devletler ve uluslararası işletmeler açısından olmak üzere farklı kesimlere önemli faydalar sağlamaktadır. Bu faydaların elde edilebilmesi ülkelerin kendi muhasebe sistemlerini UFRS'lerle uyumlu hale getirebilmeleri ve başarılı bir şekilde uygulayabilmelerine bağlıdır. Ülkemizde, UMS/UFRS, 2005 yılından bu yana halka açık işletmeler tarafından uygulanıyor olsa da yeni TTK ile çok daha geniş bir tabanda uygulanmaya başlanacak olması bazı kaygılar doğurmaktadır. Bu bağlamda, Türkiye'deki muhasebe uygulamalarının uluslararası muhasebe standartlarına uyumlaştırılması aşamasında, muhasebe meslek adayları ve meslek mensuplarının söz konusu standartlar hakkında bilgi sahibi olmaları önem arz etmektedir. Çünkü TMS/TFRS'ler vergi tabanlı muhasebe anlayışı yerine bilgi tabanlı muhasebe anlayışını öne çıkaran bir boyuta sahip olup, mevcut uygulamalarda birtakım önemli farklılıklar getirmektedir. Bu nedenle, eğitim kurumlarının TMS ve TFRS ile ilgili olarak yoğun bir eğitim sürecine girmeleri, müfredatlarını bu alanla ilgili dersleri kapsayacak şekilde yeniden revize etmeleri ve öğretim elemanlarının da bu konuda donanımlı olması gerekmektedir. Bu durumlar göz önünde bulundurularak, çalışmada Türkiye'deki devlet ve vakıf üniversitelerinde ne oranda TMS/TFRS eğitimine önem verildiği analiz edilmeye çalışılmış, geleceğin muhasebe meslek mensubu adayı Balıkesir Üniversitesi İ.İ.B.F. İşletme bölümü öğrencilerinin TMS/TFRS farkındalık düzeyi çeşitli faktörler göz önünde bulundurularak analiz edilmiş ve aşağıdaki sonuçlara ulaşılmıştır.

Türkiye'deki devlet üniversitelerinin lisans programının %60'ında, yüksek lisans programının %67'sinde ve doktora programının %74'ünde, vakıf üniversitelerinin ise lisans programının %76'sında, yüksek lisans programının %72'sinde ve doktora programının %89'unda TMS/TFRS dersinin verilmediği görülmektedir. Bu sonuçlar üniversitemizde henüz daha TMS/TFRS ile ilgili bir farkındalığın oluşmadığını göstermektedir.

Çeşitli faktörler göz önünde bulundurularak yapılan anket çalışmasında, öğretim türü, iş/staj tecrübesi ve bölüm tercihi ile muhasebe standartlarını algılamaları açısından anlamlı bir fark bulunmadığı ortaya çıkmıştır. Ancak, mesleki staj ve deneyime sahip olan öğrencilerin, mesleğine ilişkin gelişmelerle daha çok karşılaşma olasılığı ve farkındalığının yüksek olması beklenirken bu noktada da herhangi bir farklılık tespit edilememiştir.

Ticaret meslek lisesi mezunu olan, meslek seçimini bu alana yakın alanlarda yapacak olan, muhasebeye ilgi düzeyi yüksek olan, not ortalaması yüksek olan, TMS'nin zorunlu ders olmasını isteyen öğrencilerin TMS/TFRS'ler hakkındaki farkındalıklarının diğer öğrencilere göre daha yüksek olduğu ortaya çıkmıştır. Bu sonuçlar beklenen ve oldukça anlamlı sonuçlardır. Çünkü bir kişinin bir mesleğe ilgisinin yüksek olması ve gelecekte o mesleği yapacak olması doğal olarak o alandaki gelişmeleri daha yakından takip etmesini gerektirecektir. Aynı şekilde, bir öğrencinin eğitim başarısı, derslere tam katılımın sağlanması verilen eğitimde bilgi düzeyinin diğerlerine göre daha yüksek olduğu kanısını doğuracaktır.

Sonuç olarak, muhasebe öğrenimi gören öğrencilerin TMS/TFRS'ler ile ilgili farkındalıkları büyük ölçüde kendi bireysel ilgi ve gelecek planlarından kaynaklanmaktadır. Bu nedenle bu önemli süreçte öncelikle farkındalığı ve ilgiyi artırmak daha sonra uygulama boyutunda yetkinlik kazandırmak için yükseköğretimin ilgili alana yönelik her kademesinde muhasebe standartlarına ilişkin derslerin okutulması ve bilgilendirme programlarının yapılması büyük önem taşımaktadır. Bu uygulama hem konuya olan ilgiyi artıracak hem de mezuniyet sonrasında standartları başarılı bir şekilde uygulayabilmelerine büyük katkı sağlayacaktır.

KAYNAKÇA

- ABDİOĞLU H., İŞGÜDEN KILIÇ, B., YAVUZ, S. KUŞ, T., (2014), “Muhasebe Standartlarının Uygulanma Sürecinde Muhasebe Meslek Mensuplarının Standartlara Bakış Açılarının ve Mesleki Yetkinliklerinin İncelenmesi Üzerine Balıkesir İlinde Bir Araştırma”, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi, Aralık, 9(3), 207-231.
- ADHIKARI, A., FLANIGAN, M. A., AND TONDKAR, R. H. (1999). “A Survey Of International Accounting Education in the US and Some Other Countries”, Journal of Accounting Education, 17: 175- 189.
- AKDOĞAN, N. (2007). “Türkiye Finansal Raporlama Standartları'nın Bilinirlik Düzeyi Üzerine Kahramanmaraş'ta Bir Alan Çalışması”, Mali Çözüm Dergisi, İSMMMO Yayın Organı, 80: 101-118.
- AKTÜRK, A. (2014), Muhasebe Meslek Mensuplarının Muhasebe Standartlarına Uyumu Sürecinde Eğitim Faktörü Üzerine Antalya İlinde Bir Araştırma, Mali Çözüm Dergisi, Sayı 24, Mart-Nisan, ss. 84.
- ANDERSEN, A. (1993). The Globalization GAAP. Management Accounting, 52-54.
- BASKERVILLE, R., EVANS, L. (2011). The Darkening Glass: Issues for Translation of IFRS. Edinburgh, Scotland: Institute of Chartered Accountants of Scotland.
- BENGÜ, H., ÖZDEMİR, F.S., ÇELİK, S. (2014). “Niğde İlindeki Muhasebe Meslek Mensuplarının Finansal Raporlama Standartlarına Bakış Açılarının Ampirik Olarak Değerlendirilmesi”, Niğde Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 7(1): 1-29.
- ÇANKAYA, F., HATİPOĞLU, O. (2011). “Türkiye’de Uluslararası Muhasebe Standartları'nın Uygulanabilirliğini Etkileyen Faktörlerin Meslek Mensuplarıncaya Değerlendirilmesine Yönelik Bir Araştırma”, International Journal of Economic and Administrative Studies, 7: 61-89.
- ÇANKAYA, F., DİNÇ, E. (2012). “Türkiye Finansal Raporlama Standartlarının Uygulama Başarısını Etkileyen Faktörler: Bağımsız Denetçiler Üzerine Bir Araştırma”, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 17(1): 81-102.
- DALĞAR, H., ÇELİK, İ., MORTAŞ, M. (2011). “Muhasebe Öğrenimi Gören Öğrencilerin Tms/Tfrs Hakkındaki Farkındalıklarına Yönelik Bir Araştırma”, Süleyman Demirel Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 16(1): 217-230.
- DEMİR, Z. AKTAŞ, A. (2015). “The Development of Financial Reporting and the International Integration Studies in Turkey”, Procedia Economics and Finance, 23: 1321–1339.
- DİNÇ, E., ATABAY, E. (2011). “Muhasebe Meslek Mensuplarının TFRS'ye Yönelik Düşünceleri Ve Uygulama Başarısına Etki Etmesi Muhtemel Faktörlere Yönelik Bir Araştırma – Trabzon Alt Bölgesi Örneği”, WORLD of IFRS Dergisi, 1-20.
- ELİTAŞ, C. (2014). “Türkiye Muhasebe Standartları / Türkiye Finansal Raporlama Standartlarının Muhasebenin Genel Kabul Görmüş Temel Kavramları Açısından Durumu”, Muhasebe Bilim Dünyası Dergisi, 16(3): 113-126.
- ELİTAŞ, C., KARAKOÇ, M., ÖZDEMİR, S. (2011). “Muhasebe Meslek Mensupları Perspektifinden Türkiye Muhasebe Standartları”, WORLD of IFRS Dergisi, 1-14.
- FİDAN, E., M., CİNİT, H. (2013). “Muhasebe Meslek Mensuplarının Mesleki Tecrübeleri İle Muhasebe Standartlarına Yönelik Algıları Arasındaki İlişki Üzerine Bir Araştırma: Marmara Bölgesi Örneği”, Muhasebe ve Finansman Dergisi, 60: 1-25.
- HATUNOĞLU Z., UÇAKTÜRK, M., KILLI, M. (2013). “Türkiye Finansal Raporlama Standartları'nın Bilinirlik Düzeyi Üzerine Kahramanmaraş'ta Bir Alan Çalışması”, Niğde Üniversitesi İİBF Dergisi, 6(1), 51-62.
- JACKLING, B. (2013). “Global Adoption of International Financial Reporting Standards: Implications for Accounting Education”, ISSUES IN ACCOUNTING EDUCATION, 28(2):209–220.
- KARAKAYA D., F. (2014). “İşletme Lisans Öğrencilerinin Türkiye Muhasebe/Finansal Raporlama Standartları Hakkındaki İlgi Düzeyleri, Beklentileri Ve Farkındalıkları: Gazi Üniversitesi İktisadi Ve İdari Bilimler Fakültesi Örneği”, Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 16(2): 156-174.
- KAYA, G. A. (2015). “Muhasebe Meslek Mensuplarının KOBİ TFRS Ve Tam Set TFRS Hakkındaki Bilgi Düzeyleri Ve Düşünceleri: Elazığ'da Ampirik Bir Çalışma”, The Journal of Academic Social Science Studies, 36(2): 157-178.
- KGK, Kamu Gözetimi Kurumu, “KGK Kararı: Münferit ve Konsolide Finansal Tabloların Hazırlanmasında TMS Uygulayacaklar”, <http://www.kgk.gov.tr/>, 22.11.15.
- KOCAMAZ, H. (2012). “Uluslararası Muhasebe Standartlarının Dünyada Ve Türkiye’de Oluşum Ve Gelişim Süreci”, Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 2(2): 105-120.
- KURCAN F., UYAR S., TETİK N., “Meslek Mensuplarının UFRS'ye Bakış Açuları ve Farkındalık Düzeyleri Üzerine Bir Araştırma”, Muhasebe ve Vergi Uygulamaları Dergisi, Cilt:4, Sayı: 3, 2011, ss.15-28.
- LOURENÇO, I. M. E. C., BRANCO, M. E. M. D. A. D. C. (2015). “Main Consequences of IFRS Adoption: Analysis of Existing Literature and Suggestions for Further Research”, R. Cont. Fin. – USP, São Paulo, 26(68): 126-139.

- ÖZDEMİR, F. S. (2014), "Finansal Raporlama Standartlarını Öğrenme Sürecinde Serbest Muhasebeci Mali Müşavirlerin Durumları: Samsun'da Ampirik Bir Araştırma, Muhasebe ve Denetime Bakış, 13 (41), 81-107.
- ÖZDEMİR, O. (2007). "Türkiye Finansal Raporlama Standartlarının Finansal Tablolar Üzerine Etkileri ve Göller Yöresi'ndeki KOBİ'lerde Muhasebeden Sorumlu Yöneticiler Üzerine Bir Araştırma", Süleyman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Bölümü, Yüksek Lisans tezi.
- SAITO, M., SEKAR, M., HIRAMATSU K.(2013). "Students' Motivation to Study Accounting Subjects: Difference Between Japan and Indonesia", Journal of Modern Accounting and Auditing, 9(8): 1018-1031
- SAYIN, Ş., YEĞİNBOY, Y., TEKTÜFEKÇİ F. (2005), "Dokuz Eylül Üniversitesi İ.İ.B.F'nde Öğrenci Açısından ve Alt Yapı Bakımından Muhasebe ve Finansman Eğitiminin Etkinliğinin Ölçülmesi ve Değerlendirilmesi Üzerine Bir Araştırma", Muhasebe ve Finansman Dergisi, Sayı: 25, 89-96.
- SMITH, M., NEJAD, T. S., & WANG, K. (2008). "Going international: Accounting And Auditing Standards", Internal Auditing, 23(4): 3-12.
- ŞENOL, H. (2005). "Ulusal Ve Uluslar Arası Muhasebe Standartlarına Göre Varlıkların Değerlemesi: SM Ve SMMM'lerin Uygulama Düzeylerinin Tespitine Yönelik Bir Araştırma", Süleyman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İşletme Bölümü, Yüksek Lisans tezi.
- UYAR S., YELGEN E. (2012). "Konaklama İşletmelerinin Muhasebe Eğitiminden Beklentileri", Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 14, Sayı: 2, Aralık, ss.327-348.
- ÜLKÜ, S., GÖKGÖZ, A. (2013). "Lisans Ve Önlisans Düzeyinde Öğrenim Gören Öğrencilerin Türkiye Muhasebe Ve Finansal Raporlama Standartları Konusundaki Bilgi Düzeylerinin Ve Farkındalıklarının Ölçülmesi: Yalova Örneği", Mali Çözüm Dergisi, Mart-Nisan, ss.39-56.
- YEL, T., ERDEM, M. S. (2015). "Muhasebe Meslek Mensuplarının UFRS Hakkındaki Farkındalık Düzeylerinin Tespiti: Bolu İli Örneği", Ekonomik ve Sosyal Araştırmalar Dergisi, 11(2): 217-231.
- YILDIZ, F., YANIK, A. (2013). "Yükseköğretimde Öğrenim Gören Öğrencilerin Muhasebe Ve Finansal Raporlama Standartları Hakkındaki Algıları: Ampirik Çalışma", Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 17: 205-220.
- YILMAZ, Z., ŞAHİN, Z., ÇANKAYA, F. (2014). "Orta Ve Doğu Karadeniz Bölgesindeki Öğrenci, Akademisyen Ve Uygulayıcıların TMS/TFRS Farkındalıkları Ve Görüşleri Üzerine Bir Çalışma", Muhasebe ve Bilim Dünyası Dergisi, 16(2): 109-134.
- ZEFF, S.A., NOBES, C. W. (2010). "Commentary has Australia (Or Any Other Jurisdiction) 'Adopted' IFRS?", Australian Accounting Review, 53 (20), 178-184.
- ZHU, H., RICH, K.T., MICHENZI, A. R., CHERUBINI J. (2011). "User-Oriented IFRS Education in Introductory Accounting at U.S. Academic Institutions: Current Status and Influencing Factors, Issues in Accounting EDUCATION, American Accounting Association", DOI: 10.2308/iace-50058, 26(4): 725-750.